

B.f.359. RØROS. SLEGGVEIEN 8

Separering, klassifisering og datering av tapetfragmenter funnet på sydveggen i det nåværende kjøkkenet, tidligere kammers

Jon Brønne

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel B.f.359. Røros. Sleggveien 8 Separering, klassifisering og datering av tapetfragmenter funnet på sydveggen i det nåværende kjøkkenet, tidligere kammers	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 197/2014	Publiseringsdato 15.12.2014
	Prosjektnummer 156.1056.14	Oppdragstidspunkt September 2013- desember 2014
	Forsidebilde Røros. Sleggveien 8. Tapetfragmenter i det tidligere kammerset i 1. etasje. Foto: J. Brønne. Sept. 2013.	
Forfatter(e) Jon Brønne	Sider 17	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Konservering	

Prosjektleder Malerikonservator Jon Brønne
Prosjektmedarbeider(e)
Kvalitetssikrer Avdelingsleder Merete Winness

Oppdragsgiver(e) Riksantikvaren

Sammendrag I det fredete våningshuset i Sleggveien 8 på Røros ble det i forbindelse med istandsetting i 2013, funnet fragmenter av flere lag papirtapet på sydveggen i det nåværende kjøkkenet, tidligere kammers. Tapetene er i 2014 separert, klassifisert og datert
---

Emneord Tapet, trehus, 1800-tall, 1900-tall
--

Avdelingsleder

Merete Winness

Innholdsfortegnelse

1	Kort historikk	5
2	Bakgrunnen for arbeidet	5
3	Tapet- og veggpappkronologi.....	8
4	Forslag til tiltak	15
5	Kilder.....	16
5.1	Litteratur.....	16
5.2	Arkivalia	16

1 Kort historikk

Våningshuset i Sleggveien 8 kan som de fleste hus på Røros ha rester eller gjenbruk av en eldre kjerne, men regnes som oppført i nåværende utseende ca. 1870¹. Boligdelen er oppført i laftet tømmer. Denne delen er upanelt. Delen over portrommet er trolig oppført i bindingsverk. Denne delen er panelt.

Hele anlegget ble fredet i den store fredningen som ble gjennomført på Røros i 1940². Da anlegget ble fredet, sto det slik det ble bygget ca. 1870, med opprinnelig panel på portromsdelen, vinduer og hoveddør ut mot Sleggveien. Anlegget sto i en periode i begynnelsen av 1950-åra, tomt og ubebodd.³

I 1958 anbefalte Riksantikvarens arkitekt Halvor Vreim en «restaurering» av våningshusets fasade mot Sleggveien. Denne ble gjennomført i 1959.⁴ Dette innebar at faspanelet på portromsdelen ble erstattet med tømmermannspanel og de originale vinduene og hoveddøra ble skiftet. Hoveddøra ble erstattet med en av Vreims favorittdører, trefyllingsdør med «køye» i øverste fylling. De originale krysspostvinduene ble erstattet av to-rams smårutete «Rokokkovinduer». I 1. etasje med 2 x 4 glass i rammene, i 2. etasje med 2 x 3 glass i hver ramme. Alle geriktene ble også fornyet.

I 1998 søkte daværende eier om å skifte døra. Døra var skiftet nok en gang i 1975. Det ble 4.11.2000 gitt tillatelse fra kulturminneforvalteren mot at døra ble laget som en nøyaktig kopi av døra fra 1975. Da tillatelsen ble gitt, var døra allerede skiftet.⁵

Våningshuset står nå med Vreims vinduer, panel og en dør som er kopi av en dør fra 1975. Panel, vinduer og dør er fargesatt uten undersøkelser i 1973, av Riksantikvarens tekniske tegner Sigrid Holm.⁶

2 Bakgrunnen for arbeidet

I forbindelse med de første om- og påbyggingene i 1950-åra og senere ombygginger var det gjort større endringer i 1. etasje. Blant annet var det etablert et kjøkken i det tidligere kammerset mot nord. Veggen mellom stuerommet og kammerset var delvis kappet bort, og det var bygget en gigantisk skiferpeis i stua. Peisen fortsatte inn i kjøkkenet, gjennom den sekundære åpningen i tømmeret mellom de to rommene. Den nye eieren, Thorleif Thorsen ønsket i 2013 å fjerne den store peisen, og erstatte denne med en moderne vedovn. I den sammenheng ble også deler av sekundær innkledning i det nåværende kjøkkenet fjernet. Under det sekundære panelet, oppe under taket ble det funnet diverse fragmenter av papirtapet. Eieren ønsket å få tapetfragmentene klassifisert og datert for å få mer kunnskap om husets historie. Arbeidet ble bifalt av kulturminneforvalteren på Røros. Prøvene ble tatt ned av undertegnede høsten 2013, og prøvene ble separert i desember 2014.

---

¹ Branntakst fra 1872. Rørosmuseets arkiv.

² Fredet 16.10.1940

³ Norges Bebyggelse. Herredsbind Sør-Trøndelag. Østre del. Oslo 1956. s. 632.

⁴ Christie, Sigrid og Hinsch, Luce. Fredete hus og anlegg 3. Røros Bergstad. Oslo 1983. s.100

⁵ Notat i Sør-Trøndelag fylkeskommunes arkiv. Ref. Eieren Thorleif Thorsen. E-post 2.12.2014

⁶ Riksantikvarens fargeprosjekt for Røros, 1972-1973.

Datering og klassifisering av tapetene er basert på undertegnedes kunnskap om historiske tapet brukt i Norge.

Fig. 1. Røros. Sleggveien 8. Sett fra det nåværende kjøkkenet og mot syd inn i stuerommet. Den opprinnelige tømmerveggen mellom de to rommene var tidligere forhugget, med en sekundær åpning mellom de to rommene. På de øverste to bjelkene mellom rommene sees rester av veggpapp og tapet. Til venstre sees rester av den forhuggete tømmerveggen. Til høyre sees det opprinnelige pipeløpet. Pussen mangler der hvor peisen sto inntil pipeløpet. Foto: J. Brønne. September 2013.

Fig. 2. Røros. Sleggveien 8. Øverste del av den opprinnelige tømmerveggen mellom det opprinnelige kammeret og stuerommet, med rester av veggpapp og tapet. Foto: J. Brønne. September 2013.

Fig. 3. Røros. Sleggveien 8. Øverste del av den opprinnelige tømmerveggen mellom det opprinnelige kammerset og stuerommet, med rester av veggpapp og tapet. Foto: J. Brønne. September 2013.

3 Tapet- og veggpappkronologi

Tapetkronologi.	
Sted	B.f.359. Røros. Sleggveien 8. Nåværende kjøkken. Tidligere kammer.
Lag nr	1
Materiale	Veggpapp
Farge	Gråbeige
Papirtype	Tykk cellulosebasert, syreholdig veggpapp
Trykktype	
Bindemiddel i trykket	
Antall farger i trykket	
Kostnad i samtiden	
Tidsepoke, Kunsthistorisk	
Datering	1865-1885
Produsent/land	Norge

Veggpappen dekket opprinnelig trolig både tak, takbjelker og vegger. **Blå** pil viser fragmenter av det opprinnelige tapetet, lag 2. limt direkte på veggpappen. Foto: J. Brønne. Desember. 2014.

Tapetkronologi.	
Sted	B.f.359. Røros. Sleggveien 8. Nåværende kjøkken. Tidligere kammers.
Lag nr	2
Materiale	Papirtapet
Farge	Gråbeige og blå
Papirtype	Meget tynt syreholdig cellulosebasert papir
Trykktype	Maskintrykk
Bindemiddel i trykket	Animalsk lim
Antall farger i trykket	Papirfargen, gråbeige danner bunnfargen, + 1 farge i trykket
Kostnad i samtiden	Meget rimelig
Tidsepoke, Kunsthistorisk	Nyrokoko
Datering	1865-1885
Produsent/land	Norge. Trolig F.H. Frølich i Christiania.

Foto: J. Brønne. Desember. 2014.

Tapetkronologi.	
Sted	B.f.359. Røros. Sleggveien 8. Nåværende kjøkken. Tidligere kammer.
Lag nr	3
Materiale	Veggpapp
Farge	Gråbeige
Papirtype	Tykk cellulosebasert, syreholdig veggpapp
Trykktype	
Bindemiddel i trykket	
Antall farger i trykket	
Kostnad i samtiden	
Tidsepoke, Kunsthistorisk	
Datering	1880-1895
Produsent/land	Norge

Pappen ble kun satt opp i taket og rundt takbjelkene. Pappen ble grunnet med hvit og deretter malt med blekgul linoljemaling over tapetet. Blyantstreken som markerer hvor overkant av tapetet skulle settes opp er synlig. **Rød** pil. Foto: J. Brønne. Desember. 2014.

Tapetkronologi.	
Sted	B.f.359. Røros. Sleggveien 8. Nåværende kjøkken. Tidligere kammers.
Lag nr	4
Materiale	Papirtapet
Farge	Beige, mørk grå og hvit
Papirtype	Syreholdig cellulosebasert papir
Trykktype	Maskintrykk
Bindemiddel i trykket	Animalsk lim
Antall farger i trykket	Papirfargen, beige danner bunnfargen, + 3 farger i trykket
Kostnad i samtiden	Rimelig
Tidsepoke, Kunsthistorisk	Nybarokk II. Dette og andre varianter over samme tema var meget populære i samtiden
Datering	1880-1895
Produsent/land	Norge. Trolig F.H.Frølich i Christiania

Foto: J. Brønne. Desember. 2014.

Tapetkronologi.	
Sted	B.f.359. Røros. Sleggveien 8. Nåværende kjøkken. Tidligere kammers.
Lag nr	5 A
Materiale	Papirtapet
Farge	Beige, grå og grønn
Papirtype	Syreholdig cellulosebasert papir
Trykktype	Maskintrykk
Bindemiddel i trykket	Animalsk lim
Antall farger i trykket	Papirfargen, beige danner bunnfargen + 3 farger i trykket
Kostnad i samtiden	Rimelig
Tidsepoke, Kunsthistorisk	Biedermeier/Nyrenessanse II/Nygotikk. Undertegnede har ikke tidligere registret mønsteret i Norge.
Datering	1880 - 1900
Produsent/land	Trolig produsert i Sverige

Foto: J. Brønne. Desember. 2014.

Tapetkronologi.	
Sted	B.f.359. Røros. Sleggveien 8. Nåværende kjøkken. Tidligere kammer.
Lag nr	5 B
Materiale	Papirtapet/Tapetbord
Farge	Beige, rød, hvit, blå og sort.
Papirtype	Syreholdig cellulosebasert papir
Trykktype	Maskintrykk
Bindemiddel i trykket	Animalsk lim
Antall farger i trykket	Papirfargen, beige danner bunnfargen + 4 farger i trykket
Kostnad i samtiden	Middels kostbar
Tidsepoke, Kunsthistorisk	Nyromantikk
Datering	1890-1910
Produsent/land	Trolig produsert i England eller i Norge

Denne tapetborden hører sammen med tapetlag 5 A, og er satt opp samtidig. Det er svært vanlig at det er så store kontraster mellom mønsteret og fargene i tapetet og tapetborden. Foto: J. Brønne. Desember. 2014.

Tapetkronologi.	
Sted	B.f.359. Røros. Sleggveien 8. Nåværende kjøkken. Tidligere kammer.
Lag nr	6
Materiale	Papirtapet
Farge	Fiolett, lilla, rød og sort
Papirtype	Syreholdig cellulosebasert papir
Trykktype	Maskintrykk
Bindemiddel i trykket	Animalsk lim
Antall farger i trykket	4 farger i trykket
Kostnad i samtiden	Middels kostbar
Tidsepoke, Kunsthistorisk	Arts and Craft Movement, England. William Morris
Datering	1895-1915
Produsent/land	England

Foto: J. Brønne. Desember. 2014.

Tapetkronologi.	
Sted	B.f.359. Røros. Sleggveien 8. Nåværende kjøkken. Tidligere kammer.
Lag nr	7
Materiale	Veggpapp
Farge	Gråbeige
Papirtype	Syreholdig, celluloseholdig veggpapp
Trykktype	
Bindemiddel i trykket	
Antall farger i trykket	
Kostnad i samtiden	Rimelig
Tidsepoke, Kunsthistorisk	
Datering	Etter 1910
Produsent/land	Norge

Denne veggappen ble satt opp over tapetlagene på veggen. Det er usikkert om pappen også ble satt opp på bjelker og i taket. Spor av malingsøl viser at veggene ble malt rosa. Denne fargen var populær i to perioder, 1925-1930 og 1952-1960. Den rosa fargen ble mote fra 1952, da ble fargen introdusert sammen med den første lateksmalingen «Spred Satin». Foto: J. Brønne. Desember. 2014.

4 Forslag til tiltak

NIKU vil foreslå, at når rommet er ferdig istandsatt, så monteres noen originalprøver av alle lagene med tapet og veggpapp i kronologisk rekkefølge. Prøvene tekstes med opplysninger og datering. Prøven rammes inn og henges på veggen der prøvene ble funnet. Om ønskelig kan NIKU bidra med montering og teksting.

5 Kilder

5.1 Litteratur

- Christie, Sigrid og Hinsch, Luce. *Fredete hus og anlegg 3. Røros Bergstad*. Oslo 1983
- Norges Bebyggelse. Herredsbind Sør-Trøndelag. Østre del. Oslo 1956. s. 632.

5.2 Arkivalia

- Branntakst fra 1872. Rørosmuseets arkiv

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 197/2014

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 934 66 230

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112 Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 922 89 252

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 25
7013 TRONDHEIM
Telefon: 922 66 779 /
405 50 126

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00